

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійної роботи, виконання контрольних та індивідуальних завдань
з дисципліни

“ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ”

для студентів усіх форм навчання
за спеціальністю 071 – Облік і оподаткування

Затверджено
редакційно-видавничою
радою університету,
протокол № 1 від
24.06.2017 р.

Харків
НТУ «ХПІ»
2017

Методичні вказівки до самостійної роботи, виконання контрольних та індивідуальних завдань з дисципліни «основи наукових досліджень» для студентів усіх форм навчання за спеціальністю 071 – Облік і оподаткування . / уклад.: Н.Ю. Єршова – Х.: НТУ «ХПІ», 2017. – 34 с.

Укладач

Н.Ю. Єршова

Рецензент

Кафедра економічного аналізу та обліку

ВСТУП

Сучасні інституціональні перетворення в науці як сфері пізнавальної діяльності людини, усвідомлення завдань і функцій науки, критеріїв визнання результатів наукової діяльності обумовлюють необхідність удосконалення та подальшого розвитку процесу наукових досліджень, який забезпечує вироблення наукових знань. Важливим напрямом наукової діяльності є наукові дослідження у вищих навчальних закладах, що формують інтелектуальний потенціал країни, сприяють забезпеченню якісно нового змісту компетентностей сучасних висококваліфікованих фахівців, які є провідниками прогресивних змін у практичній діяльності суб'єктів господарювання.

Мета дисципліни «Основи наукових досліджень»: – засвоєння майбутніми спеціалістами теоретичних основ та здобуття практичних навичок проведення наукового дослідження. Значна увага при цьому приділяється формуванню у студентів навичок використання методів наукового дослідження, що створює суттєві конкурентні переваги серед фахівців економічного профілю на ринку праці.

Завдання: опанування студентами методів наукового дослідження, в основі яких знаходяться ідеї і принципи системного підходу, синергетики. Вивчення певних питань щодо організації наукових досліджень, які сприяють поглибленню теоретичних і практичних здатностей особистості щодо підвищення ефективності управління підприємством в сучасних швидко змінюваних умовах господарювання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

1) критерії обґрунтування доцільності вибору певного напрямку наукового дослідження; специфіку обґрунтування мети та завдань наукового дослідження;

2) особливостей визначення та взаємозв'язку між об'єктом і предметом дослідження;

3) основні методи дослідження та особливості їх застосування для вирішення певних завдань;

4) змістовну частину наукового дослідження від обґрунтування теоретичних положень до вдосконалення та подальшого розвитку певних методичних рекомендацій;

5) структуру наукової статті;

6) вимоги до презентації результатів наукового дослідження;

вміти: .....

1) обґрунтовувати проблеми наукового дослідження, його об'єкт та предмет, вибір емпіричної бази, прийомів наукових узагальнень, формування висновків і рекомендацій за результатами досліджень;

2) проводити наукові дослідження на підставі розроблених теоретичних основ і методології;

3) володіти інструментарієм оцінювання результативності та ефективності наукової діяльності;

4) виконувати наукові роботи на рівні дипломної роботи, відповідно до вимог, що висуваються до праць подібного рівня, від моменту обґрунтування теми до публічного захисту;

5) підготовлювати наукові статі як форму апробації результатів наукового дослідження та їх публікацію у збірниках наукових праць, які мають статус фахових видань.

1. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Наука як система знань. Поняття наукового дослідження та вимоги до наукового дослідження

Поняття та функції науки. Історичні етапи становлення та розвитку науки. Особливості сучасної науки. Структура і класифікація науки. Законодавчо-нормативне регулювання науки в Україні. Організація вузівської науки. Поняття наукового дослідження: основні ознаки та характеристики. Вимоги до визначення наукових досліджень. Основні види наукових досліджень.

Тема 2. Поняття методології наукових досліджень та її види

Методологія дослідження. Фундаментальна або філософська методологія. Загальнонаукова методологія. Загальнонаукові підходи дослідження. Конкретнонаукова методологія. Методи і техніка дослідження.

Тема 3. Емпіричні методи наукового дослідження

Поняття та загальна характеристика емпіричних методів наукового дослідження. Спостереження як емпіричний метод наукового дослідження. Емпіричні методи: вимірювання, порівняння, узагальнення. Експеримент. Інші емпіричні методи дослідження.

Тема 4. Теоретичні методи наукового дослідження

Сутність теоретичних методів наукового дослідження. Характеристика основних теоретичних методів наукового дослідження. Особливості логічного та хронологічного підходів при проведенні теоретичних досліджень.

Тема 5. Економіко-статистичні методи в наукових дослідженнях

Загальні принципи застосування економіко-статистичних методів в наукових дослідженнях. Методи аналізу стану та динаміки явищ і процесів. Методи факторного аналізу. Методи прогнозування та оптимізації.

Тема 6. Інформаційне забезпечення наукової роботи

Суть і види науково-технічної інформації. Методи пошуку і збору наукової інформації. Аналіз та інтерпретація інформації. Організація роботи з науковою літературою. Форми обміну науковою інформацією. Сучасні комп'ютерні технології та Інтернет в економічних дослідженнях.

Тема 7. Зміст та складові науково-дослідного процесу

Алгоритм науково-дослідного процесу. Організаційна стадія науково-дослідного процесу. Дослідна стадія науково-дослідного процесу. Завершальна стадія науково-дослідного процесу. Ефективність наукових досліджень

Тема 8. Форми відображення результатів наукових досліджень

Форми викладу матеріалів дослідження та наукові видання. Форми висвітлення підсумків наукової роботи та відображення результатів НДР. Усна передача інформації про наукові результати.

2 ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Задача 1

Представлена динаміка окремих показників Звіту про фінансові результати ПАТ «Акорд» (Додаток ВБ, таблиця ВБ.1).

Для кожного показника лінійно пов'язаного з чистим прибутком, необхідно:

- скласти рівняння лінійної регресії,
- розрахувати коефіцієнти кореляції і детермінації, помилку апроксимації;
- результати оформити графічно.

Для виконання завдання кожний студент використовує ряд динаміки за 5 періодів, починаючи з періоду, якій дорівнює номеру за списком групи. Наприклад, номер за списком групи 5, отже ряд для дослідження це періоди: 5, 6, 7, 8, 9.

Задача 2

Представлена динаміка окремих показників Звіту про фінансові результати ПАТ «Акорд» (Додаток ВБ, таблиця ВБ.1). Використовуючи апарат авторегресійних залежностей, побудувати рівняння регресії для прогнозування чистого прибутку.

Для виконання завдання кожний студент використовує ряд динаміки за 6 періодів, починаючи з періоду, якій дорівнює номеру за списком групи. Наприклад, номер за списком групи 5, отже ряд для дослідження це періоди: 5, 6, 7, 8, 9, 10.

Задача 3

Представлені дані для 5-ти підприємств (додаток Г, таблиця Г.1, Г.2). Використовуючи апарат матричного аналізу та експертних оцінок провести рейтингову оцінку підприємств.

3. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

3.1 Вказівки до розв'язання задачі 1

1. Визначаємо ступінь тісноти зв'язку між розглянутими показниками оцінюється за допомогою коефіцієнта кореляції:

$$r = \frac{\overline{xy} - \bar{x} \times \bar{y}}{\delta_y \delta_x}$$

$$\delta_x = \sqrt{x^2 - (\bar{x})^2}, \quad \delta_y = \sqrt{y^2 - (\bar{y})^2}$$

де y – показник, прямо пов'язаний з чистим прибутком; x – чистий прибуток.

2. Визначаємо коефіцієнт детермінації - щоб кількісно оцінити тісноту зв'язку: $d = r_{xy}^2$

Рівняння регресії у разі лінійної залежності:

$$y = ax + b$$

де y – показник, прямо пов'язаний з чистим прибутком; a – коефіцієнт регресії; x – чистий прибуток; b – вільний член рівняння

Для визначення параметрів рівняння регресії використовується метод найменших квадратів і система нормальних рівнянь:

$$\begin{cases} nb + a \sum x = \sum y \\ b \sum x + a \sum x^2 = \sum xy \end{cases}$$

де n – кількість періодів дослідження.

3. Перевірка адекватності рівняння регресії (моделі) здійснюється за допомогою середньої помилки апроксимації, величина якої не повинна перевищувати 10-12% (рекомендовано).

$$\varepsilon = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \left| \frac{y_i^n - y_i^t}{y_i^n} \right|$$

де y_i^n - фактичне значення показника, y_i^t – теоретичне значення (розраховується виходячи з рівняння регресії).

Розрахунки по кожному з показників звести в таблицю:

Показники	Рівняння лінійної регресії	Коефіцієнт кореляції	Коефіцієнт детермінації
Собівартість реалізованої продукції			
Адміністративні витрати			
Витрати на збут			

Приклад графічного зображення лінійного тренду і кореляційної залежності між чистим прибутком та адміністративними витратами представлено на рис. 1.

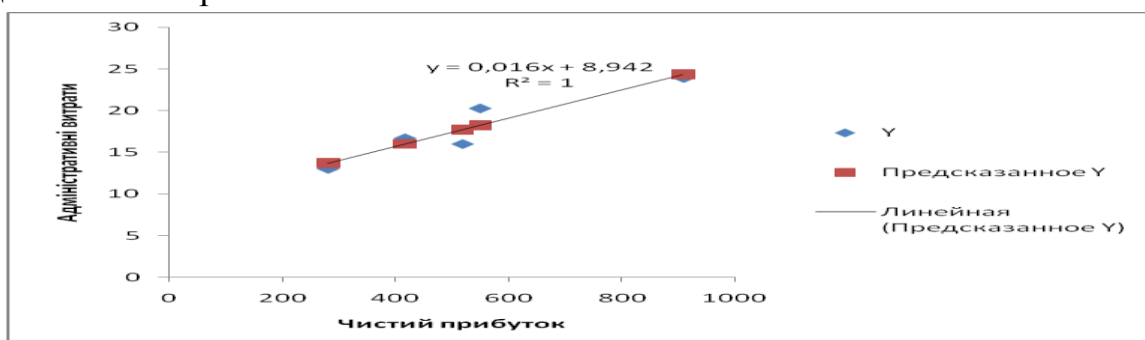

Рис. 1. Графічне зображення лінійного тренду і кореляційної залежності між чистим прибутком та адміністративними витратами

3.2 Вказівки до розв'язання задачі 2

1. Авторегресія - рівняння, що визначає змінну Y_t у момент t (або t -й період) через її значення в попередні періоди: $(t-1)$ $(t-2)$ ... $(t-k)$. Лінійне авторегресійне рівняння у нашому випадку:

$$Y_t = A_0 + A_1 \times Y_{t-1} + A_2 \times t.$$

2. Для визначення параметрів рівняння регресії використовується метод найменших квадратів і система нормальних рівнянь:

$$\begin{cases} nA_0 + A_1 \sum Y_{t-1} + A_2 \sum t = \sum Y_t \\ A_0 \sum Y_t + A_1 \sum Y_{t-1}^2 + A_2 \sum t \times Y_{t-1} = \sum Y_t \times Y_{t-1} \\ A_0 \sum t + A_1 \sum Y_{t-1} + A_2 \sum t^2 = \sum Y_t \times t \end{cases}$$

3. Розрахунки рекомендується провести у табличній формі:

Період	Y_{t-1}	t	Y_t	Y_{t-1}^2	t^2	$t Y_{t-1}$	$t Y_t$	$Y_t Y_{t-1}$
1								
2								
3								
4								
5								
Σ								

3.3 Розв'язання задачі 3

Рейтингова оцінка характеризується значенням конкретного показника, який синтезує певні сторони діяльності об'єкта дослідження, отриманого на основі математичної обробки системи окремих показників.

1. На основі вихідних даних для кожного варіанту (таблиця Г.1) формуємо матрицю вихідних даних a_{ij} , де по рядках відображаються номери підприємств ($i = 1, 2, \dots, n$), а по стовпцях - номери показників ($j = 1, 2, \dots, m$).

2. Формуємо матрицю стандартизованих коефіцієнтів x_{ij} , елементи якої розраховуються за формулою:

$$x_{ij} = \frac{a_{ij}}{\max a_{ij}}$$

де $\max a_{ij}$ - максимальний елемент еталонної системи окремої графі.

3. Визначаємо вагові коефіцієнти для кожного з показників k за попередніми експертними оцінками в балах. В таблиці ГВ.2 представлено експертні оцінки, де експерт K – студент, якій виконує контрольну роботу і повинен сам встановити бали для показників. Середня арифметична по кожному показнику розраховується за формулою:

$$\bar{x} = \frac{\sum x \times f}{n},$$

де n – кількість варіантів балів (11), f – частоти.

Значимість окремих показників у частках одиниці дорівнює: $k_i = \frac{\bar{x}_n}{\sum \bar{x}_n}$

4. Всі елементи матриці зводимо у квадрат.

5. Рейтингова оцінка по кожній системі визначається за формулою:

$$R_j = \sqrt{k_1 \times x_{1j}^2 + k_2 \times x_{2j}^2 + \dots + k_n \times x_{nj}^2}$$

Формуємо аналітичний звіт у вигляді матриці 2×2 , де о тримані рейтингові оцінки R_j розміщуємо в порядку убутання або зростання, що залежить від економічного змісту показників, складових рейтингу:

Місце у рейтингу	Номер підприємства
1	4
2	5
3	3
4	1
5	2

4. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДЛЯ САМОСІТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Специфіка і принципи науково-дослідної роботи.
2. Основи наукових досліджень у вищій школі.
3. Структура процесу пізнання.
4. Види науково-дослідної продукції.
5. Логіка викладення матеріалу статті.
6. Реферативний виклад матеріалу.
7. Етапи опрацювання джерелознавчої бази дослідження.
8. Окреслення проблематики та побудова плану-конспекту майбутнього дослідження.
9. Сутність бібліотечно-бібліографічної класифікації.
10. Функції та значення електронних каталогів.
11. Мова та стиль наукового дослідження.
12. Реферат. Основні характеристики, структура.
13. Джерелознавча база: бібліографія, архівні документи, матеріали періодики.
14. Етика як невід’ємна характеристика наукової діяльності.
15. Наукова стаття як основний вид оперативної публікації.
16. Відмінність монографії, підручника і навчального посібника.
17. Відмінність доповіді, рецензії та анотації.
18. Особливості вибору теми наукового дослідження.
19. Місце і роль наукових досліджень у загальній системі освіти.
20. Тема, об’єкт, предмет, мета наукового дослідження.
21. Наукова новизна ідеї, теоретична і практична значущість дослідження.
22. Методи визначення ефективності результатів наукової роботи.
23. Рубрикація тексту (поділ на розділи, підрозділи, абзаци).
24. Композиція наукової роботи: зміст, вступ, розділи основної частини, загальні висновки, бібліографічний список, додатки.
25. Апробація результатів наукового дослідження.
26. Науково-дослідні та джерелознавчі наукові видання
27. Наукові неперіодичних видань
28. Форми висвітлення підсумків наукової роботи
29. Результати винахідницької діяльності
30. Усна передача інформації про наукові результати
31. Монографії: поняття, види.
32. Загальні критерії обґрунтування теми наукового дослідження.
33. План наукового дослідження.

5. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ І ОФОРМЛЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ

Для студентів денної та заочної форми навчання програма курсу передбачає виконання **реферату**.

Метою написання реферату є підтвердження рівня опанування магістрантами основних положень з обраної тематики, демонстрація знання відповідної літератури, вміння аналізувати матеріал, робити узагальнення та самостійні висновки. Реферат повинен передбачати розкриття конкретного напрямку наукової діяльності, мати прикладний характер та практичну спрямованість.

Завданнями написання реферату є:

- вивчення стану розробки обраної проблематики в літературі та публікаціях;
- розгляд у контексті обраної теми практики й підходів до розв'язання конкретних проблем обліково-аналітичної діяльності;
- вивчення відповідних інформаційних та статистичних даних, що стосується теми реферату та їх аналітична обробка;
- логічний, аргументований виклад матеріалу;
- розробка та обґрунтування пропозицій щодо покращення стану досліджуваної проблеми, визначеної темою реферату.

Тема реферату обирається студентом за номером у списку групи. При необхідності студент може отримати консультативну-методичну допомогу викладача щодо остаточного формування теми реферату, його плану. Залучення джерел та літератури тощо.

Актуальність теми визначається проблематикою удосконалення обліково-аналітичної роботи і має базуватися на аналізі наукової літератури й практичної діяльності.

Науково-теоретичний рівень реферату досягається за рахунок ретельного аналізу питання, що досліджується, з урахуванням сучасного розвитку обліково-аналітичної сфери, теоретичних узагальнень, оперування об'єктивною та раціональною аргументацією, наведення характерних прикладів зі своїх рішень і справ, доказових фактів тощо.

Практична спрямованість. Тема реферату зорієнтовується на практику вирішення актуальних проблем обліково-аналітичної діяльності.

У рефераті необхідно висловлювати своє ставлення до обраної проблеми. Всі міркування потрібно аргументувати.

У процесі роботи над рефератом можна виділити чотири етапи:

1. *Вступний* – вибір теми, складання списку літератури для опрацювання, початок її вивчення, розробка плану і написання вступу.
2. *Основний* – детальне опрацювання літератури, робота над змістом і висновками реферату.
3. *Прикінцевий* – оформлення реферату, самокритична оцінка його змісту і виправлення виявлених недоліків.
4. *Захист реферату*.

Структура реферату

Стиль викладення матеріалу має бути науково-діловим.

Матеріал розподіляється рівномірно у відповідності до плану реферату:

– вступ (обсяг 1-2 сторінки). У вступі розкривають сутність і стан дослідження проблеми та її значущість, підстави та вихідні дані для розробки теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Далі подають загальну характеристику роботи у рекомендованій нижче послідовності. Формулюють мету роботи і задачі, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети.

Об'єкт дослідження — це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і вибране для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження.

Подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої у роботі мети. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом.

У роботі, що має теоретичне значення, треба подати відомості про авторів, як вітчизняних, так і закордонних, які досліджують відповідну проблему, яка відповідає назві реферату.

– основна частина (розкривається тема реферату шляхом висвітлення основних питань. При цьому необхідно зосередити увагу на аналізі поставлених питань в літературі з висновками щодо їх теоретичної та практичної значущості. З цією метою варто залучити практичний матеріал діяльності підприємства/організації). Основна частина складається з двох підрозділів:

– 1) аналітичної (містить огляд літератури з певного питання (зіставлення різних підходів до вирішення наукової проблеми); в огляді літератури окреслюють основні етапи розвитку наукової думки за своєю

проблемою. Стисло, критично висвітлюючи роботи попередників, автор повинен назвати ті питання, що залишились невирішеними і, отже, визначити своє місце у розв'язанні проблеми. Судження краще висловлювати в безособовій формі: «вважаємо», «гадаємо, що», «можемо припустити» тощо; при викладі різних поглядів і наукових положень, цитат, витягів з літератури, необхідно посилатися на використане джерело із зазначенням сторінки. Бажано закінчити цей розділ коротким резюме стосовно необхідності проведення досліджень у даній галузі.

– 2) практичної (окреслює стан досліджуваної проблематики на практичних даних підприємства/організації).

– висновки (самостійна частина реферату, в якій потрібно висвітлити такі аспекти: • оцінити ступінь досягнення мети і виконання завдань роботи; • перерахувати і стисло охарактеризувати відомі наукові підходи досліджених проблеми, а також виділення нових аспектів, дискусійних питань, що підлягають подальшому вивченню; • визначити, що є цінним у реферованій роботі, що вимагає додаткового аналізу й уточнення, а що викликає сумніви. Обсяг висновків – 1-2 сторінки;

– додатки* (такими можуть бути цільові документи (фінансова, статистична та управлінська звітність, анкети опитування, а також таблиці, статистичні дані, діаграми, на які студент посилається в тексті реферату тощо. Застереження: не слід давати в додатках документи, законодавчі чи нормативні акти, які офіційно надруковані. Такі документи мають бути вказані в списку використаних джерел);

– словник базових та основних понять (глосарій)*;

– список літератури (містить використані джерела та публікації).

*ці складові не є обов'язковими і подаються за бажанням слухача.

Приклад змісту реферату наведений у додатку Б

Вимоги до оформлення реферату

Загальні вимоги:

- чіткість та логічна послідовність викладення матеріалу;
- переконливість аргументації;
- стислість і точність формулювань, які виключають можливість неоднозначного тлумачення;
- конкретність викладення результатів дослідження;
- обґрунтованість рекомендацій та пропозицій.

Обсяг реферативної роботи має складати – 15-20 сторінок. До загального обсягу роботи **не входять** додатки, глосарій, список використаних джерел,

таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів підлягають суцільній нумерації. Робота має бути акуратно написана від руки або надрукована з дотриманням стилістичних і граматичних норм. У тексті обов'язково повинні бути посилання на літературу та інші джерела, що використовувалися при підготовці реферату.

Текст реферативної роботи викладається державною мовою на стандартних аркушах формату А-4(210 x 297).

Робота друкується шрифтом Times New Roman, 14 кеглем; вирівнювання - "За шириною"; міжрядковий інтервал "Полуторний" (1,5 Lines); абзацний відступ – п'ять знаків (1,25 см); верхнє і нижнє поле – 2 см., ліве – 3 см, праве – 1 см. Абзацний відступ має бути однаковим у всьому тексті і дорівнювати п'яти знакам (1,25 см).

Розділи та підрозділи мають містити заголовки, які належить точно відтворювати у змісті. Заголовки розділів, як правило, розмішують посередині рядка. Назви розділів друкують великими літерами без розділових знаків у кінці, без підкреслень. Заголовки розділів слід починати з належного відступу.

Абзацний відступ має бути однаковим у всьому тексті і дорівнювати п'яти знакам (стандартний відступ, визначений текстовими редакторами на ПК).

Якщо заголовок складається з двох і більше речень, їх розділяють крапкою. Переніс слів у заголовках розділів слід уникати. Відстань між заголовком і подальшим чи попереднім текстом, при друкованому виготовленні письмової роботи, повинна становити не менше двох рядків.

Нумерація сторінок має бути наскрізною. Порядковий номер сторінки позначають арабською цифрою і проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки чи рисок. Титульний аркуш(додається) включається до загальної нумерації сторінок письмової роботи, але номер сторінки на титульному аркуші, як правило, не проставляють. Розділи слід нумерувати також арабськими цифрами.

При використанні літературних джерел в тексті письмової роботи можуть бути два варіанти посилань на них. Перший – це посторінкові посилання (виноски): коли на сторінці цитується джерело, то внизу цієї сторінки під основним текстом наводиться бібліографічний опис літературного джерела і вказується сторінка. Другий – коли в разі посилання на літературне джерело у квадратних дужках вказується його порядковий номер у списку літератури та конкретна сторінка, наводиться цитата, точні цифри, дані, наприклад [3, с. 17].

Ілюстративний матеріал – малюнки, графіки, схеми тощо слід розміщувати безпосередньо після прешого посилання на нього в тексті. Якщо графік, схема, таблиця не поміщається на сторінці, де є посилання, їх подають на

наступній сторінці. На кожний ілюстративний матеріал мають бути посилання в тексті.

Оформлення тексту повинне відповідати таким правилам:

- не допускаються скорочення термінів за винятком загальноприйнятих;
- цифровий матеріал необхідно оформляти у вигляді таблиць, кожна з яких має назву, нумерацію в межах розділу й розміщатися після першого згадування про неї в тексті;
- формули виконувати за допомогою редактора формул з нумерацією в межах розділу.

Першою сторінкою реферату є титульний аркуш (додаток А), який включається до загальної нумерації сторінок. Таблиці нумеруються послідовно в межах завдань.

У даних методичних вказівках наведені теми рефератів.

Оформлення посилання.

При написанні реферату необхідно здійснювати посилання на джерела, матеріали або окремі результати або на ідеях і висновках яких розроблюються проблеми, задачі, питання, вивченню яких присвячена робота. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг.

Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання.

Особливу увагу при написанні наукової роботи слід приділити використанню наукових праць інших авторів. Таке використання можливе лише за умови дотримання авторських прав, за допомогою належним чином оформлених посилань.

Посилання на джерела робляться згідно з їх переліком у квадратних дужках, наприклад, "... давши визначення терміну "репутація", Р. О. Стефанчук вказує, що воно походить від латинського слова *reputatio*, яке означає обдумування ... [30, с. 17]".

Відповідний опис у переліку посилань:

30. Стефанчук Р. О. Захист честі, гідності та репутації в цивільному праві / Р. О. Стефанчук. — К. : Науковий світ, 2001. — 303 с.

Допускається також наводити посилання у виносках, при цьому його оформлення має відповідати бібліографічному опису за переліком посилань із

зазначенням номера. Наприклад: “Так, Р. О. Стефанчук зазначає, що репутація (від латинського *reputatio* — обдумування ...)”¹.

Відповідне посилання посторінкової виноски:

¹ [30]. Стефанчук Р. О. Захист честі, гідності та репутації в цивільному праві / Р. О. Стефанчук. — К. : Науковий світ, 2001. — С. 17.

Посторінкові виноски нумеруються на кожній сторінці.

Цитати.

Сильною стороною наукової праці є вміння автора на підтвердження своєї правоти посилатися на авторитетні джерела або *дискутувати зі своїми опонентами*. У цьому випадку академічний етикет вимагає правильно відтворювати текст цитати. Текст цитати береться в лапки, приводиться в тій же граматичній формі, що і відповідному джерелі, зі збереженням особливостей авторського тексту.

При непрямому цитуванні (при викладі думок інших авторів своїми словами) варто гранично точно викладати авторські думки й коректно оцінювати думки опонента. Цитування не повинне бути ні надлишковим, ні недостатнім: надлишкове цитування створює враження компілятивного характеру роботи, а недостатнє — знижує наукову цінність роботи здобувача.

В обов’язковому порядку кожна цитата повинна супроводжуватися посиланням на джерело, будь те монографія або стаття, оскільки при замовчуванні фактів використання чужого матеріалу реферат до розгляду приймальною комісією не допускається.

Оформлення приміток

Примітки до тексту, в яких вказують довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на аркуші декілька, то після слова “Примітки” ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1. ...

2....

Якщо є одна примітка, то її не нумерують, і після слова “Примітка” ставлять крапку.

Нумерація посилання проводиться для кожної сторінки окремо.

Оформлення таблиць

Цифровий матеріал, як правило, оформлюють у вигляді таблиці, яку слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. Таблицю розташовують таким чином, щоб було

зручно її читати без повороту переплетеного блоку роботи (чи з поворотом за годинниковою стрілкою). З нового рядка пишуть слово «Таблиця» з великої літери, після чого вказують порядковий номер. Таблиці нумерують арабськими цифрами порядковою нумерацією у межах розділу, за винятком таблиць, наведених у додатках. Номер таблиці складають з номера розділу та порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад: «Таблиця 1.2» — друга таблиця першого розділу. Якщо у роботі одна таблиця, її нумерують згідно з вимогами. Таблиця може мати заголовок, який друкують малими літерами (крім першої великої) і вміщують над таблицею після її номера. Назва має бути стислою та відбивати зміст таблиці. Таблицю з великою кількістю рядків необхідно переносити на наступну сторінку. При поділі таблиці на частини допускається її головку (заголовки стовпців) або бокових (заголовки рядків) замінити відповідно номерами граф чи рядків, нумеруючи їх арабськими цифрами у першій частині таблиці. Слово «Таблиця 1.2» та її назву вказують один раз зліва над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть: «Продовження таблиці 1.2» із зазначенням номера таблиці. Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки — з малої, якщо вони складають одне речення з заголовком. Підзаголовки, що мають самостійне значення, пишуть з великої літери. У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Заголовки і підзаголовки граф вказують в однині. Слово, що повторюється в якійсь графі, можна замінити лапками, два та більше слів при першому повторенні замінюють словом «Те ж», а далі — лапками. Якщо цифрові або інші дані в якому-небудь рядку таблиці не подають, то у ньому ставлять прочерк. На всі таблиці повинні бути посилання у тексті роботи.

Оформлення списку використаних джерел.

Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують із каталогів і бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв і та ін.

Допускаються різні способи складання бібліографічних списків:

- ✓ *алфавітний спосіб групування літературних джерел за прізвищами перших авторів або заголовків;*
- ✓ *по мірі згадування у тексті роботи.*

Студенту магістратури доцільно обговорити форму складання списку використаної літератури з науковим керівником.

Наукова література оформляються згідно з вимогами державного стандарту (див., нижче) і подаються в алфавітному порядку (спочатку кирилицею, потім — латиницею та ін.).

Критерії оцінювання рефератів

Кожний реферат оцінюється, виходячи з аналізу сукупності таких критеріїв:

1. Актуальність теми.
2. План реферату має системно розкривати обрану тему.
3. Зміст реферату має передбачати розкриття положень практичної діяльності за напрямом оперативно-службової діяльності ОВС.
4. Особистий внесок оцінюється із наявності власних аналітичних висновків та конкретних пропозицій щодо покращення обліково-аналітичної діяльності.
6. Використані джерела, тобто наявність достатньої кількості сучасних нормативних і наукових джерел.

6. ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Науково-теоретичні та практичні проблеми обліку/аналізу/аудиту основних засобів підприємств/організацій.
2. Науково-теоретичні та практичні проблеми обліку/аналізу/аудиту необоротних активів підприємств/організацій.
3. Науково-теоретичні та практичні проблеми обліку/аналізу/аудиту нематеріальних активів підприємств/організацій.
4. Науково-теоретичні та практичні проблеми обліку/аналізу/аудиту запасів підприємств/організацій.
5. Науково-теоретичні та практичні проблеми обліку/аналізу/аудиту дебіторської заборгованості підприємств/організацій.
6. Науково-теоретичні та практичні проблеми обліку/аналізу/аудиту руху грошових коштів підприємств/організацій.
7. Науково-теоретичні та практичні проблеми обліку/аналізу/аудиту виробничих запасів підприємств/організацій Види науково-дослідної продукції.
8. Науково-теоретичні та практичні проблеми обліку/аналізу/аудиту готової продукції підприємств/організацій.
9. Науково-теоретичні та практичні проблеми обліку/аналізу/аудиту власного капіталу підприємств/організацій.
10. Науково-теоретичні та практичні проблеми обліку/аналізу/аудиту прибутку підприємств/організацій.
11. Науково-теоретичні та практичні проблеми обліку/аналізу/аудиту витрат на виробництво продукції підприємств/організацій.
12. Науково-теоретичні та практичні проблеми обліку/аналізу/аудиту праці та заробітної плати підприємств/організацій.

13. Науково-теоретичні та практичні проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління ліквідністю підприємств/організацій.

14. Науково-теоретичні та практичні обліково-аналітичного забезпечення управління платоспроможністю підприємств/організацій.

15. Науково-теоретичні та практичні проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління рентабельністю підприємств/організацій.

16. Науково-теоретичні та практичні проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовою стійкістю підприємств/організацій.

17. Науково-теоретичні та практичні проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління інноваційною діяльністю підприємств/організацій.

18. Науково-теоретичні та практичні проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовою діяльністю підприємств/організацій.

19. Науково-теоретичні та практичні проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління маркетинговою діяльністю підприємств/організацій.

20. Науково-теоретичні та практичні проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління інвестиційною діяльністю підприємств/організацій.

7. ТЕСТИ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

1. Абстрагування (від лат. відволікати) це –

- а) процес вичленовування якої-небудь ознаки об'єкта, досліджуваної системи, відволікання від інших;
- б) результат уявного відволікання (абстрагування) тих чи інших визначених властивостей від безлічі властивостей досліджуваного конкретного предмета;
- в) методологічна характеристика дослідження;
- г) набір інструктивних дій, що визначає їхню послідовність для одержання даних чи результатів у цілому.

2. Задачі дослідження це –

- а) методологічна характеристика дослідження;
- б) об'єктивно існуючий, повторюваний, стійкий, істотний зв'язок для групи явищ, що визначає процеси становлення та існування систем, що розвиваються;
- в) відношення, при якому зміни якоїсь однієї сторони спричиняють зміни іншої сторони;
- г) правильна відповідь відсутня.

3. Контент-аналіз (з англ.. зміст) це –

- а) формалізований метод аналізу змісту документів за допомогою математичних засобів;

- б) величина (характеристика, фактор), підтримувана на постійному рівні протягом всього експерименту;
- в) група випробуваних, котрих не піддають ніяким експериментальним впливам, тому що вона служить для порівняння під час експерименту;
- г) розділ статистики, задача, якого полягає в тім, щоб установити можливий зв'язок між двома показниками, отриманими на одній і тій же чи на двох різних вибірках.

4. Концепція це –

- а) система взаємозалежних і виникаючих один з одного поглядів, спосіб розуміння, трактування явищ, процесів; основна ідея якої-небудь теорії, єдиний визначальний задум, основна думка добутку, наукової праці і т.д.;
- б) ознака, по якій класифікуються, визначаються, оцінюються явища, дії чи діяльність (зокрема, при їх формалізації);
- в) складання конспектів літературних джерел різного типу;
- г) короткий письмовий виклад змісту розмови, тексту.

5. Методи дослідження в педагогіці це-

- а) прийоми, процедури і операції емпіричного і теоретичного пізнання і вивчення явищ дійсності, що є знаряддям одержання наукових фактів;
- б) шлях дослідження чи пізнання, теорія, навчання;
- в) розумовий процес, спрямований на обґрунтування якого-небудь положення чи одержання нового висновку з декількох посилок;
- г) теоретичний метод дослідження різних явищ, процесів і станів за допомогою їх реальних (фізичних) чи ідеальних (знакових, математичних) моделей.

6. Науковий пошук це –

- а) особливий вид наукового дослідження, у результаті якого виходять принципово нові результати, що мають значення наукових відкриттів нових закономірностей;
- б) категорія, що позначає те явище чи стан, що викликаний, обумовлено іншим явищем; те, що логічно з необхідністю впливає з чогось іншого, як зі своєї підстави;
- в) величина (характеристика, фактор), керована експериментом;
- г) різновид спостереження.

7. Опитування це –

- а) метод збору емпіричних даних про об'єктивні факти, думки, знання і т.д., заснований на безпосередньому (інтерв'ювання) чи опосередкованому (анкетування) взаємодії дослідника (інтерв'юера) з опитуваним (респондентом);

- б) вид психологічного тесту, призначений для виявлення різних сторін особистості випробуваного за допомогою набору тверджень, з якими респондент погоджується або не погоджується;
- в) сукупність методів і форм представлення інформації (графіки, виміру показників), що дозволяють охарактеризувати вибірки даних;
- г) дослідницький підхід, що припускає відношення до виховання як до особистості, як до самосвідомого суб'єкта власного розвитку і як до суб'єкта виховного впливу.

8. Первинні документи і видання це –

- а) першоджерела, містять переважно нові, оригінальні ідеї, наукові зведення, нове осмислення відомих фактів, вихідні данні, що підлягають обробці;
- б) явища, процеси, характеристики суб'єктів, що можуть бути представлені у виді величини, що змінюється, і описані математичними засобами;
- в) поняття, відносини яких до базового поняття дослідження наступні: «вищестоящі», «вищестоящі», а також відносини асоціації та ін.;
- г) правильна відповідь відсутня.

9. План наукової праці (з лат. плоский, рівний) це –

- а) порядок, послідовність у викладі наукового добутку, статті і т.д.;
- б) критерій, за допомогою якого характеризується відповідність гіпотези, закону чи теорії фактам, що спостерігаються, чи експериментальним результатам;
- в) пропозиція, що виражає недолік інформації про який-небудь об'єкт, що володіє особливою формою і вимагає відповіді, пояснення;
- г) пробно-пошукове дослідження, що проводиться до початку активного застосування розробленого методичного апарата з метою його доробки, уточнення.

10. Бібліографічний огляд це –

- а) огляд, що містить характеристику джерел інформації, що з'явилися за визначений час чи об'єднаних по якій-небудь іншій загальній ознаці;
- б) бібліографічні зведення (опису) про документи, що згадуються, цитуються у науковій праці чи використовуються яким-небудь іншим способом при його підготовці;
- в) сукупність бібліографічних зведень про те, що цитується, розглядається чи документ, що згадується;

г) метод одержання інформації на основі словесної (вербальної) комунікації дослідника і респондента, що відповідає на питання, які передбачені програмою дослідження.

11. Аспект (з лат. погляд, вид) це –

- а) кут зору, під яким розглядається об'єкт (явище, поняття) дослідження;
- б) необхідна, істотна, невід'ємна властивість об'єкта;
- в) процес чи зареєстроване яким-небудь методом явище, невласне досліджуваному, що не є метою дослідження;
- г) раціональний спосіб переконання, що спирається на ретельне обґрунтування й оцінку доводів у захист визначеної тези: сукупність аргументів на користь чого-небудь.

12. Анотація (з лат. примітка, позначка) це –

- а) коротка роз'яснювальна чи критична примітка, що впливає за бібліографічним описом якого-небудь твору (на звороті титульного листа, книги, на каталожній картці і т.д.);
- б) процес створення анотації;
- в) думка, істинність якої перевірена і доведена практикою і яка тому може бути приведена в обґрунтування істинності чи хибності іншого положення;
- г) складова частина всякого доказу.

13. Конкретизація (від лат. згущений, ущільнений) це –

- а) один із прийомів, використовуваних у процесі пізнання, за допомогою якого абстрактне поняття включається в різноманіття дійсних властивостей, зв'язків чи відносин;
- б) дослідницький підхід і принцип практики організації навчання і виховання, що розглядає об'єкт дослідження, практику з позиції цілісності і системності;
- в) короткий письмовий виклад змісту розмови, тексту;
- г) складання конспектів літературних джерел різного типу. У науковому дослідженні використовується на етапі аналізу стану досліджуваного питання.

14. Синтез (від лат. складання, з'єднання) це –

- а) метод дослідження: практичне уявне з'єднання частин властивостей (сторін) досліджуваного об'єкта в єдине ціле;
- б) сукупність елементів і їхніх взаємозв'язків, що утворюють деяку, здатну до функціонування цілісність;
- в) розумова діяльність, у процесі якої досліджувані об'єкти організуються у визначену систему на основі обраного принципу;

г) метод, заснований на принципі системного підходу.

15. Соціометрія (з лат. суспільство, вимірюю) це –

- а) метод соціальної психології (запропонований Дж. Морено), що дозволяє виразити кількісно графічно, структуру міжособистісних відносин у групі, виходячи з числа і характеру взаємних виборів її членів по визначеному соціометричному критерію.
- б) наочне графічне чи схематичне зображення емоційної сторони міжособистісних відносин у групі; виміри проводяться за допомогою соціометричної техніки;
- в) один з найбільш часто використовуваних статистичних показників, що характеризують центральну тенденцію у вибірці даних. Її обчислюють, розділивши суму всіх значень даних на число цих даних;
- г) правильна відповідь відсутня.

16. Таблиця (з лат. дошка, таблиця) це -

- а) один зі способів представлення даних;
- б) категорія, що позначає єдиний внутрішній визначальний зв'язок для групи явищ, що служить основою їх існування.;
- в) словник мови з повною значеннєвою інформацією; повний систематизований набір термінів у будь-якій області знання;
- г) процес складання тез змісту різних літературних джерел на етапі збору інформації з досліджуваної проблематики.

17. Теоретична значимість дослідження це -

- а) методологічна характеристика дослідження: значення отриманих результатів для науки;
- б) являє собою деякий чіткий фіксований зв'язок елементів, припускає визначену структуру, що відбиває внутрішні, істотні відносини реальності;
- в) вища форма наукового мислення, система понять, категорій, законів, що відбивають істотні властивості, зв'язки і відносини предметів дійсності.

18. Узагальнення це -

- а) логічний процес переходу від одиничного до загального, від менш загального до більш загального, а також результат цього процесу: узагальнене поняття, судження, закон науки, теорія;
- б) розумова операція, що складається в одержанні нового висновку з декількох суджень;

- в) функція організованих систем, що забезпечує збереження їх структури, підтримка режиму діяльності, реалізацію програми і мети діяльності;
- г) середовище, у якій перебувають і без яких не можуть існувати предмети, явища; те, від чого залежить інше.

19. Актуальність дослідження (від лат. *actualis* - діяльний, дійсний, важливий, істотний для дійсного часу) це -

- а) методологічна характеристика дослідження, тобто обґрунтування актуальності припускає відповідь на питання: чому дану проблему потрібно в даний час вивчати?
- б) набір інструктивних дій, що визначає їхню послідовність для одержання даних чи результатів у цілому;
- в) метод дослідження, уявне чи практичне розкладання досліджуваного предмета чи явища на характерні для нього складені елементи, виділення в ньому окремих сторін, вивчення кожного елемента чи сторони явища окремо як частини одного цілого;
- г) теоретичний метод дослідження, сукупність гносеологічних операцій з науковими поняттями, у яких відбиваються явища, що виступають предметом дослідження.

20. Анкета (від фр. *enquete* - буквально: розслідування) це -

- а) зв'язана єдиним дослідницьким задумом система питань; опитувальний лист, самостійно заповнюваний опитуваним по зазначеним у ньому правилам.
- б) метод одержання інформації, заснований на опитуванні людей для одержання зведень про фактичне положення речей (наприклад, думок різних груп учнів і вчителів про різні сторони навчально-виховного процесу, методі навчання).
- в) раціональний спосіб переконання, що спирається на ретельне обґрунтування й оцінку доводів у захист визначеної тези; сукупність аргументів на користь чого-небудь.
- г) особлива знакова система, що включає термінологічного, кліше і вираження, характерні для мови науки, структурні схеми побудови визначених наукових жанрів, системи формул, умовних позначок і Т.Д.

21. Вивчення документів (від лат *documentum* - доказ, свідчення) це -

- а) метод одержання первинної інформації на ранніх стадіях дослідження для попереднього знайомства з об'єктом;

- б) процедура, за допомогою якої об'єкти дослідження, розглянуті як носії визначених відносин між ними, відображаються в деякій математичній системі з відповідними відносинами між елементами цієї системи;
- в) властивість інформації, що встановлює ступінь відповідності істині;
- г) вид спостереження, при якому наблюдаючий включений у труп, а її члени не знають, що служать об'єктом спостереження.

22. Висновки це -

- а) стиснутий узагальнений виклад самих істотних, з погляду автора, результату, отриманих у результаті дослідження.
- б) частина всієї досліджуваної (генеральної) сукупності, що виступає як безпосередній об'єкт вивчення за розробленою методикою чи програмою добору.
- в) метод дослідження, спрямований на аналіз вже існуючих (раніше добутих в інших дослідженнях) даних відповідно до нових задач.
- г) етап дослідження; який припускає використання операцій порівняння, узагальнення та ін.

23. Глосарій (від лат. glossarium це - словник перекладів чи тлумачень слів і виразів) це –

- а) тлумачний словник термінів чи виразів до якого-небудь тексту.
- б) структурно-композиційна одиниця тексту, розділу книги, статті. У більшості випадків має тематичний заголовок, якій передують родовому найменуванню "глава" і її номер;
- в) один із засобів графічного представлення кількісних даних;
- г) розташована на площині геометрична конструкція, система крапок, деякі з яких з'єднані відрізками; одна з найпростіших моделей взаємодіючих систем.

24. Гіпотеза дослідження (від грец. hypothesis - підстава, припущення) це-

- а) методологічна характеристика дослідження, наукове припущення, висунуте для пояснення якого-небудь явища і потребує перевірки на досвіді і теоретичному обґрунтуванні для того, щоб стати достовірним науковим знанням;
- б) один із засобів графічного представлення кількісних даних;
- в) розташована на площині геометрична конструкція, система крапок, деякі з яких з'єднані відрізками; одна з найпростіших моделей взаємодіючих систем;
- г) структурно-композиційна одиниця тексту, розділу книги, статті.

25. Дедукція (від лат. deductio - виведення) це -

- а) вид умовиводу і метод пізнання; перехід від загальних суджень до частки, від деяких пропозицій-посилок до їх наслідків; застосування встановленого загального положення до частки;
- б) логічне міркування, у процесі якого з аргументів (доводів) виводиться істинність чи хибність тези. Демонстрація є третя складова частина всякого доказу;
- в) визначник; те, що обумовлює що-небудь;
- г) визначення поняття.

26. Дисертація (від лат. *dissertatio* - міркування, дослідження) це -

- а) кваліфікаційна наукова праця, представлена на здобуття вченого ступеня і захищена привселюдно здобувачем (дисертантом);
- б) самостійна письмова кваліфікаційна робота, що представляється студентами при закінченні університетів і інших навчальних закладів;
- в) обговорення якого-небудь проблемного питання на зборах, у публікаціях, бесіді; суперечка;
- г) один з показників розкиду даних у статистиці; міра відхилення від середнього.

27. Доказ це -

- а) логічна дія, у процесі якої істинність якої-небудь думки улаштовується за допомогою інших думок;
- б) частина наукової праці, що містить додатковий матеріал, що не є істотним для розуміння проблеми, однак корисний із практичної точки зору, що розкриває технологію дослідження;
- в) вихідний принцип, позиція і спрямованість, орієнтація дослідження;
- г) різновид джерел інформації про практичну економічну діяльність і результати цієї діяльності.

28. Закономірність це -

- а) об'єктивно існуючий, повторюваний, стійкий. істотний зв'язок для групи явищ, що визначає процеси становлення та існування систем, що розвиваються;
- б) методологічна характеристика дослідження;
- в) відношення, при якому зміни якоїсь однієї сторони спричиняють зміни іншої сторони;
- г) результат пронесу пізнання дійсності, адекватне її відображення у свідомості людини у виді представлень, понять, суджень, умовиводів, теорій,

29. Індивідуальна (первинна) інформація це -

- а) інформація про ознаки окремих об'єкт, що є одиницями досліджуваної сукупності;
- б) процес порівняння об'єкта з одним з відомих об'єктів, встановлення збігу чого-небудь з чим-небудь;
- в) розділ статистики, що розглядає індукцію, тобто поширення на великі групи об'єктів (популяції) висновків, зроблених при вивченні менших груп (вибірок);
- г) вид умовиводу і метод дослідження.

30. Інструментарій дослідження (від лат. *instrumentum* - знаряддя для роботи) це -

- а) сукупність методичних і технічних прийомів і операцій, що виступає у формі різноманітних документів (робочих матеріалів) і спрямована на одержання з її допомогою інформації;
- б) емпіричний метод дослідження, збір первинної інформації шляхом інтерв'ю;
- в) тлумачення, роз'яснення змісту явища, чи тексту знакової структури, що сприяє їх розумінню;
- г) сукупність відомостей, необхідних для активного впливу на керовану систему з метою її оптимізації.

31. Категорія (від грец. *kategoria*) це -

- а) кордонно широке поняття, у якому відображені найбільш загальні та істотні властивості, ознаки, зв'язки і відносини предметів, явищ об'єктивного світу;
- б) нестрогий експеримент, застосовуваний у економічних дослідженнях у силу того, що в них важко витримати вимогу випадковості добору експериментальних об'єктів;
- в) область науки, що поєднує методи кількісної оцінки якісних даних;
- г) кількісне вираження, опис якісних ознак об'єктів, явищ за допомогою показників і індикаторів з метою їх формалізації шляхом спеціальних кванторів.

32. Методика (грец. *methodike*) це -

- а) сукупність приватних прийомів, засобів, процедур, що дозволяють застосовувати той чи інший метод до даної специфічної предметно! області;
- б) непараметричний метод, що використовується для перевірки гіпотез про вірогідність різниці середніх при аналізі кількісних даних у популяціях з нормальним розподілом;
- в) міркування дослідника про застосовані їм способах наукового пізнання.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

БАЗОВА

1. Закон України "Про наукову та науково-технічну діяльність" №1977-ХІІ від 13 грудня 1991 року із змінами та доповненнями (поточна редакція 05.12.2012, підстава 5460-17. Остання редакція відбудеться 06.09.2014, підстава 1556-18.
2. Закон України "Про вищу освіту" від 01.07.2014 № 1556-VII
3. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація : навч. посібн. / за ред А. А. Мазаракі. – 2-ге вид., допов. – К. : КНТЕУ, 2011. – 296 с.
4. Єрина А. М. Методологія наукових досліджень : навч. посібн. / А. М. Єрина, В. Б. Захожай, Д. Л. Єрин. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 212 с.
5. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посібн. / О. В. Крушельницька. – К. : Кондор, 2006. – 206 с.
6. Макогон Ю. В. Основи наукових досліджень в економіці : навч. посібн. / Ю. В. Макогон, В. В. Пилипенко. – Донецьк : Альфа-прес, 2007. – 144 с.
7. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень : навч. посібн. / Романчиков В. І. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 254 с.
8. Соловйов С. М. Основи наукових досліджень : навч. посібн. / С. М. Соловйов. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 176 с.

ДОПОМІЖНА

9. Білуха М. Т. Основи наукових досліджень : підручник / М. Т. Білуха. – К. : Вища школа, 1997. – 271 с.
10. Грищенко І. М. Основи наукових досліджень : навч. посібн. / І. М. Грищенко, О. М. Григоренко, В. А. Борисейко. – К. : КНТЕУ, 2001. – 186 с.
11. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень : підручник / Д. М. Стеченко. – К. : Знання, 2007. – 317 с.

РЕСУРСИ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

12. Електронні каталоги інформаційних ресурсів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.analitik.ru>.
13. Інформаційно-пошукова система [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://inpos.com.ua>.
14. Пошукові служби Інтернет [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kinder.mkxat.net/pages/libfindix/inetfind.htm>.
15. Сторінка Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
16. Что такое плагиат, или О западных стандартах научной этики [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.osvita.org.ua/-articles/68.html>.

Додаток А

Титульний аркуш контрольної роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра економічного аналізу та обліку

РЕФЕРАТ
з дисципліни
“ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ”

Виконав: студент (ка) гр.._____

Залікова книжка №_____

Перевірив:_____

Харків 20__

Додаток Б

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ РЕФЕРАТУ

ЗМІСТ

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1 (назва).....	
1.1 (назва).....	
1.2 (назва).....	
1.3 (назва).....	
РОЗДІЛ 2 (назва).....	
2.1 (назва).....	
2.2 (назва).....	
2.3 (назва).....	
ВИСНОВКИ	

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Додаток В

Таблиця В.1- Динаміка окремих показників звіту про фінансові результати ПАТ «Акорд», тис. грн

Показники	Періоди*											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Чистий прибуток	180,02	317,88	215,78	248,83	408,78	302,7	325,8	330,5	295,8	188,7	220,1	200,8
Собівартість реалізованої продукції	263,65	490,3	395,67	518,74	668,31	687,4	589,8	608,4	550,2	480,7	550,7	466,2
Адміністративні витрати	23,02	26,0	26,7	30,29	33,95	59,8	48,8	35,1	22,9	33,7	35,4	32,36
Витрати на збут	14,04	16,1	14,75	15,82	17,51	19,8	21,1	18,5	17,4	22,58	23,4	18,8

Продовження таблиці В.1

Показники	Періоди*											
	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Чистий прибуток	317,88	325,8	408,78	302,7	295,8	248,83	200,8	330,5	325,8	302,7	295,8	317,88
Собівартість реалізованої продукції	490,3	589,8	668,31	687,4	550,2	518,74	466,2	608,4	589,8	687,4	550,2	490,3
Адміністративні витрати	26,0	48,8	33,95	59,8	22,9	30,29	32,36	35,1	48,8	59,8	22,9	26,0
Витрати на збут	16,1	21,1	17,51	19,8	17,4	15,82	18,8	18,5	21,1	19,8	17,4	16,1

Продовження таблиці В.1

Показники	Періоди* (для розрахунку вибираємо відповідні до варіанту 5 періодів)											
	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36
Чистий прибуток	302,7	325,8	330,5	180,02	317,88	215,78	317,88	302,7	295,8	317,88	325,8	408,78
Собівартість реалізованої продукції	687,4	589,8	608,4	263,65	490,3	395,67	490,3	687,4	550,2	490,3	589,8	668,31
Адміністративні витрати	59,8	48,8	35,1	23,02	26,0	26,7	26,0	59,8	22,9	26,0	48,8	33,95
Витрати на збут	19,8	21,1	18,5	14,04	16,1	14,75	16,1	19,8	17,4	16,1	21,1	17,51

* для вирішення задачі 1 для розрахунків вибираємо відповідні до варіанту 5 періодів;

для вирішення задачі 2 для розрахунків вибираємо відповідні до варіанту 6 періодів.

Додаток Г

Таблиця Г.1 – Вихідні дані для рейтингової оцінки

Номер підприємства	Рентабельність капіталу	Рентабельність витрат	Коефіцієнт поточної ліквідності	Коефіцієнт автономії	Коефіцієнт маневреності власного капіталу
	1	2	3	4	5
1	5,6	7,2	1,7	0,65 * К1	0,1* К1
2	4,1	9,5	0,6	0,45* К1	0,150,1* К1
3	6,2	4,1	1,9	0,54* К1	0,280,1* К1
4	7,8	8,2	2,0	0,72* К1	0,220,1* К1
5	6,5	6,4	2,2	0,68* К1	0,140,1* К1

К1 – індивідуальний коефіцієнт, які розраховується шляхом ділення номера студента за списком групи на 100.

Таблиця Г.2 - Початкові експертні оцінки показників в балах

Експерти	Показники				
	1	2	3	4	5
А	9	0	10	2	1
Б	10	2	9	4	0
В	9	1	10	0	2
Г	10	1	7	0	2
Д	8	2	9	1	0
Е	10	1	9	0	2
Ж	9	2	8	2	2
З	8	1	9	2	1
И	10	0	9	3	3
К - студент	Визначити самостійно	Визначити самостійно	Визначити самостійно	Визначити самостійно	Визначити самостійно

ЗМІСТ

Вступ	
1. Програма дисципліни	
2. Перелік завдань для самостійної роботи	
3. Методичні вказівки до виконання завдань	
4. Перелік теоретичних питань для самостійного опрацювання	
5. Загальні вимоги до виконання і оформлення індивідуального завдання	
6. Теми рефератів	
7. Тести для перевірки знань	
Список літератури.....	
Додатки.....	

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійної роботи, виконання контрольних
та індивідуальних завдань з дисципліни з дисципліни

“ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ”

для студентів усіх форм навчання
за спеціальністю 071 – Облік і оподаткування

Укладач: проф. Єршова Наталя Юріївна

Відповідальний за випуск	проф.Манойленко О.В.
Роботу до видання ркомендував	проф. Погорелов М.І.

Редактор